

Přehled tematického okruhu

OBLAST PŮSOBNOSTI LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE

Oblast působnosti Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) je definována v jejím článku 51 následovně:

„1. Ustanovení [...] Listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezí pravomocí, které jsou Unii svěřeny ve Smlouvách.

2. Listina nerozšiřuje oblast působnosti práva Unie nad rámec pravomocí Unie, ani nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii, ani nemění pravomoci a úkoly vymezené Smlouvami.“

Pokud jde o akty unijního práva, Soudní dvůr prováděl přezkum z hlediska základních práv ve své judikatuře týkající se platnosti určitých aktů sekundárního práva¹ a konstatoval, že takové akty, jako jsou nařízení a směrnice unijního práva, musí být nutně vykládány ve světle základních práv². Unie rovněž nemůže uzavřít mezinárodní dohodu, která by byla neslučitelná s těmito právy³.

Co se členských států týče, Soudní dvůr se v rámci řady žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce zabýval pojmem „uplatňování práva Unie“ a poskytl mimo jiné výčet kritérií, jež lze zohlednit při určování toho, zda se tento pojem vztahuje na určitý vnitrostátní právní předpis.

---

1 Viz zejména rozsudky [ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights Ireland a další \(C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238](#), bod 69), [ze dne 15. února 2016, N. \(C-601/15 PPU, EU:C:2016:84](#), bod 82), [ze dne 21. prosince 2016, Associazione Italia Nostra Onlus \(C-444/15, EU:C:2016:978](#), body 63 a 64), [ze dne 5. července 2017, Fries \(C-190/16, EU:C:2017:513](#), bod 80), [ze dne 29. května 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další \(C-426/16, EU:C:2018:335](#), body 80 a 84), [ze dne 14. května 2019, M a další \(Odnětí postavení uprchlíka\) \(C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403](#), bod 112) a [ze dne 16. července 2020, Facebook Ireland a Schrems \(C-311/18, EU:C:2020:559](#), body 149 a 199).

2 Viz zejména rozsudky [ze dne 20. května 2003, Österreichischer Rundfunk a další \(C-465/00, C-138/01 a C-139/01, EU:C:2003:294](#), bod 68 a násl.), [ze dne 4. března 2010, Chakroun \(C-578/08, EU:C:2010:117](#), bod 44 a násl.), [ze dne 13. května 2014, Google Spain a Google \(C-131/12, EU:C:2014:317](#), bod 68 a násl.), [ze dne 11. září 2014, A \(C-112/13, EU:C:2014:2195](#), bod 51 a násl.), [ze dne 6. října 2015, Orizzonte Salute \(C-61/14, EU:C:2015:655](#), bod 49 a násl.), [ze dne 6. října 2015, Schrems \(C-362/14, EU:C:2015:650](#), bod 38 a násl.), a [ze dne 21. prosince 2016, Tele2 Sverige a Watson a další \(C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970](#), bod 91 a násl.).

3 Viz posudek 1/15 (Dohoda PNR mezi EU a Kanadou) ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592).

I. Působnost Listiny ve vztahu k orgánům, institucím a jiným subjektům Unie

Rozsudek ze dne 20. září 2016 (velký senát), Ledra Advertising v. Komise a ECB ([C-8/15 P až C-10/15 P](#), [EU:C:2016:701](#))

Kyperská republika, jejíž měnou je euro, požádala z důvodu potíží, které zaznamenaly na počátku roku 2012 některé banky se sídlem v tomto členském státě, o finanční pomoc z evropského mechanismu stability (EMS)⁴. Tato pomoc měla být poskytnuta v rámci makroekonomického ozdravného programu, který měl být konkretizován v memorandu o porozumění, o němž byla vedena jednání mimo jiné Evropskou komisí jménem EMS. Toto memorandum bylo podepsáno Kyperskou republikou a EMS dne 26. dubna 2013⁵. Žalobci v původním řízení, kteří byli majiteli vkladů u určitých bank se sídlem na Kypru, následně podali u Tribunálu žaloby, které zněly na zrušení určitých bodů uvedeného memoranda a dále na náhradu újmy, kterou údajně utrpěli. Žalobci tvrdili, že tato újma jim vznikla jednak z důvodu zahrnutí sporných bodů do memoranda o porozumění a jednak tím, že Komise porušila svou povinnost dbát na to, aby toto memorandum bylo v souladu s unijním právem, a zejména s čl. 17 („Právo na vlastnictví“) odst. 1 Listiny. Vzhledem k tomu, že Tribunál zčásti odmítl žaloby jako nepřijatelné a zčásti je zamítl jako neopodstatněné, podali navrhovatelé kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru.

Pokud jde o otázku, zda se Listina v projednávané věci použije, Soudní dvůr zdůraznil, že i když členské státy v rámci Smlouvy o EMS neuplatňují unijní právo, takže je Listina v tomto rámci nezavazuje, zavazuje Listina naproti tomu orgány Unie, a to i tehdy, když jednají mimo právní rámec Unie.

Soudní dvůr k tomu dále uvedl, že v rámci přijímání takového memoranda o porozumění, jako je memorandum o porozumění ze dne 26. dubna 2013, je Komise povinna jak z titulu čl. 17 odst. 1 SEU, který jí svěřuje obecný úkol dohlížet na dodržování unijního práva, tak z titulu čl. 13 odst. 3 a 4 Smlouvy o zřízení EMS, který jí ukládá dbát na slučitelnost memorand o porozumění uzavíraných EMS s unijním právem, zajistit, aby takové memorandum o porozumění bylo slučitelné se základními právy zaručenými Listinou. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že stran žalob na náhradu škody mu přísluší zkoumat, zda Komise přispěla při přijímání memoranda o porozumění ze dne 26. dubna 2013 k dostatečně závažnému porušení vlastnického práva navrhovatelů ve smyslu čl. 17 odst. 1 Listiny (body 67 a 68)⁶.

4 Smlouva o založení Evropského mechanismu stability mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyperskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maltou, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou a Finskou republikou byla uzavřena v Bruselu dne 2. února 2012. Tato smlouva vstoupila v platnost dne 27. září 2012.

5 Memorandum o porozumění o politice zvláštní hospodářské podmíněnosti uzavřené mezi Kyperskou republikou a Evropským mechanismem stability (EMS) dne 26. dubna 2013 (dále jen „memorandum o porozumění ze dne 26. dubna 2013“).

6 Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2016, s. 63.

II. Působnost Listiny ve vztahu k členským státům: pojem „uplatňování práva Unie“

1. Použitelné zásady

Rozsudek ze dne 26. února 2013 (velký senát), Åkerberg Fransson ([C-617/10](#), [EU:C:2013:105](#))

Spor v původním řízení mezi Åklagaren (švédské státní zastupitelství) a H. Åkerberg Franssonem se týkal trestního stíhání posledně uvedeného za závažný finanční podvod. H. Åkerberg Fransson byl totiž obviněn z toho, že ve svých daňových přiznáních za zdaňovací období 2004 a 2005 uvedl nesprávné informace, což vedlo ke ztrátě příjmů státního rozpočtu v souvislosti s výběrem daně z příjmů a daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“). Byl stíhán rovněž kvůli nepodání daňového přiznání ohledně zaměstnavatelských příspěvků za období říjen 2004 a říjen 2005, což způsobilo orgánům sociálního zabezpečení ztrátu příjmů.

Daňový úřad mu v souvislosti se dvěma dotčenými zdaňovacími obdobími uložil několik sankcí, a sice sankce z titulu příjmů z podnikatelské činnosti, z titulu DPH a z titulu zaměstnaneckých příspěvků. Tyto sankce podléhaly úrokové sazbě a nebyly napadeny u správního soudu. Rozhodnutí, kterým byly tyto sankce uloženy, bylo odůvodněno stejnými činy spočívajícími v uvedení nepravdivých údajů, jako činy, za něž byl obžalován státním zástupcem v trestním řízení.

Předkládající soud se tudíž tázal, zda obvinění proti H. Åkerberg Franssonovi mělo být zamítnuto z důvodu, že již byl za tytéž činy potrestán v rámci jiného řízení, což by mohlo být považováno za v rozporu se zákazem dvojího trestu, který je zakotven v článku 4 Protokolu č. 7 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a v článku 50 Listiny. Předkládající soud tudíž položil Soudnímu dvoru zejména otázku, zda zásada *ne bis in idem* uvedená v článku 50 Listiny brání tomu, aby bylo proti obviněnému vedeno trestní stíhání pro daňový únik, vzhledem k tomu, že mu již byla za tytéž činy spočívající v uvedení nesprávných údajů uložena daňová sankce.

Soudní dvůr, který se zabýval otázkou své pravomoci, předně připomněl, že působnost Listiny je s ohledem na jednání členských států definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že základní práva zaručená v právním řádu Unie se uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace. Soudní dvůr zdůraznil, že z tohoto důvodu nemůže posoudit z hlediska Listiny vnitrostátní právní úpravu, která nespadá do rámce unijního práva. Naproti tomu, spadá-li taková vnitrostátní právní úprava do působnosti unijního práva, Soudní dvůr rozhodující o předběžné otázce je povinen poskytnout všechny prvky výkladu nezbytné k tomu, aby vnitrostátní soud posoudil soulad této právní úpravy se základními právy, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje (body 17 až 23)⁷.

---

⁷ Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2013, s. 16.

V projednávané věci Soudní dvůr uvedl, že daňové sankce uložené H. Åkerberg Franssonovi a proti němu vedené trestní stíhání částečně souvisejí s nesplněním jeho povinnosti podat přiznání k DPH. Soudní dvůr měl za to, že z článku 2, čl. 250 odst. 1 a článku 273 směrnice 2006/112⁸ a z čl. 4 odst. 3 SEU vyplývá, že každý členský stát je povinen přijmout všechna legislativní a správní opatření k zajištění toho, aby splatná DPH byla vybrána na jeho území v plné výši, a k boji proti daňovým únikům. Dále konstatoval, že článek 325 SFEU členským státům ukládá povinnost bojovat proti protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Unie odstrašujícími a účinnými opatřeními a k této věci uvedl, že mezi vlastní zdroje Unie podle čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady 2007/436⁹ patří mimo jiné příjmy z použití jednotné sazby na harmonizovaný vyměřovací základ DPH, který se určuje podle pravidel Unie. Soudní dvůr z toho dovodil, že takové daňové sankce a trestní stíhání pro daňový únik, které byly uloženy nebo mají být uloženy obviněnému v původním řízení kvůli nesprávnosti informací poskytnutých v oblasti DPH, představují provedení článku 2, čl. 250 odst. 1 a článku 273 směrnice 2006/112 a článku 325 SFEU, a tedy práva Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že má pravomoc odpovědět na položené předběžné otázky a poskytnout všechny prvky výkladu nezbytné k tomu, aby vnitrostátní soud posoudil soulad vnitrostátní právní úpravy se zásadou *ne bis in idem* uvedenou v článku 50 Listiny (body 24 až 27 a 31).

Rozsudek ze dne 10. července 2014, Julián Hernández a další (C-198/13, EU:C:2014:2055)

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci sporu mezi sedmi zaměstnanci na straně jedné a jejich zaměstnavateli, kteří se nacházeli v platební neschopnosti, a španělským státem na straně druhé ve věci zaplacení mezd splatných těmto zaměstnancům v návaznosti na jejich propuštění, které vnitrostátní soud prohlásil za neplatné.

Podle španělské právní úpravy použitelné v projednávané věci může zaměstnavatel požádat španělský stát o úhradu mezd splatných během řízení týkajícího se zpochybnění propuštění po uplynutí šedesátého pracovního dne následujícího po dni podání žaloby. Pokud zaměstnavatel tyto mzdy neuhradil a nachází se ve stavu dočasné platební neschopnosti, mohou dotčení zaměstnanci v důsledku zákonné subrogace požádat o vyplacení uvedených mezd přímo tento členský stát.

Předkládající soud se proto tázal, zda tato právní úprava spadá do působnosti směrnice 2008/94¹⁰ a zda článek 20 („Rovnost před zákonem“) Listiny brání této právní úpravě v rozsahu, v němž se použije pouze v případě neoprávněného propuštění, s vyloučením neplatných propuštění. Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

Soudní dvůr nejprve připomněl, jak vyplývá z vysvětlení vztahujících se k článku 51 Listiny, která musejí být náležitě zohledněna na základě čl. 52 odst. 7 Listiny, že pojem uplatňování stanovený v tomto článku 51 potvrzuje judikaturu Soudního dvora, která byla vypracována před vstupem Listiny v platnost, podle níž se povinnost respektovat základní práva zaručená v unijním právním

8 Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

9 Rozhodnutí Rady 2007/436/ES, Euratom ze dne 7. června 2007 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. 2007, L 163, s. 17).

10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. 2008, L 283, s. 36).

řádu ukládá členským státům pouze v případě, že jednají v rámci působnosti práva Unie. Kromě toho Soudní dvůr uvedl, že již rozhodl o nepoužitelnosti základních práv Unie v situaci, v níž unijní ustanovení v dotyčné oblasti neukládala členským státům žádnou specifickou povinnost ohledně uvedené situace. Dále upřesnil, že pouhá skutečnost, že vnitrostátní opatření spadá do oblasti, v níž má Unie pravomoci, nemůže vést k tomu, že bude spadat do působnosti práva Unie, a tedy k použitelnosti Listiny. Soudní dvůr dále uvedl, že pro určení, zda vnitrostátní opatření spadá pod uplatňování práva Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, je třeba kromě dalších skutečností ověřit, zda má dotčená vnitrostátní právní úprava za cíl provádět ustanovení práva Unie, jakou má tato právní úprava povahu a zda sleduje jiné cíle, než které zahrnuje právo Unie, i když může toto právo nepřímo ovlivnit, a zda existuje zvláštní ustanovení práva Unie v této oblasti nebo způsobilé ji ovlivnit (body 33 a 35 až 37).

Soudní dvůr v projednávané věci zejména zkoumal kritérium, zda dotčené vnitrostátní opatření sleduje cíl, na který se vztahuje dotčená směrnice. V tomto ohledu uvedl, že z charakteristických rysů právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení vyplývá, že tato právní úprava sleduje jiný cíl, než je cíl spočívající v zajištění minimální ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, uvedený ve směrnici 2008/94, a sice cíl spočívající v zajištění toho, že španělský stát odškodní škodné následky trvání soudních řízení překračujících 60 pracovních dní. Kromě toho Soudní dvůr poznamenal, že pouhá okolnost, že právní úprava dotčená ve věci v původním řízení spadá do oblasti, v níž má Unie pravomoci na základě čl. 153 odst. 2 SFEU, nemůže způsobit použitelnost Listiny. Soudní dvůr tudíž ze všech zkoumaných skutečností vyvodil, že v případě dotčené právní úpravy nelze mít za to, že je uplatněním unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, a tudíž ji nelze přezkoumat s ohledem na záruky uvedené v Listině, a zejména v jejím článku 20 (body 38 až 41, 46, 48, 49 a výrok)¹¹.

2. Skutečnosti umožňující posoudit existenci vnitrostátního opatření „uplatňujícího právo Unie“

2.1 Unijní právo ukládá členským státům jednu nebo více zvláštních povinností, pokud se na vnitrostátní situaci vztahuje zvláštní úprava unijního práva

2.1.1. Příklady hlavní judikatury

Rozsudek ze dne 6. března 2014, Siragusa ([C-206/13](#), [EU:C:2014:126](#))

Žalobce, vlastník nemovitosti nacházející se v chráněné krajinné oblasti, provedl předem neschválené práce, jimiž byl zvětšen objem této nemovitosti. Vzhledem k tomu, že tato kategorie prací nemůže být schválena se zpětnou účinností, Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo (Inspektorát pro kulturní a ekologické dědictví v Palermu, Itálie) přijal rozhodnutí o uvedení do původního stavu, které znamenalo odstranění veškerých protiprávně provedených prací.

Předkládající soud projednávající žalobu proti tomuto rozhodnutí se mimo jiné tázal, zda dotčená vnitrostátní právní úprava tím, že na základě domněnky vylučuje jednu kategorii prací

---

¹¹ Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2014, s. 14.

z jakéhokoli posuzování slučitelnosti s ochranou krajiny a stanoví pro takový případ sankci v podobě odstranění stavby, představuje neodůvodněný a nepřiměřený zásah do práva na vlastnictví zaručeného článkem 17 Listiny.

Soudní dvůr, který se vyjádřil k otázce své pravomoci odpovědět na předběžnou otázku, uvedl, že pojem „uplatň[ování] práva Unie“ ve smyslu článku 51 Listiny vyžaduje existenci určitého stupně souvislosti, která jde nad rámec příbuznosti dotýčných oblastí nebo nepřímého dopadu jedné oblasti na druhou. Dále uvedl, že pro určení, zda vnitrostátní právní úprava spadá pod uplatňování unijního práva ve smyslu článku 51 Listiny, je třeba kromě dalších skutečností ověřit, zda má uvedená vnitrostátní právní úprava za cíl uplatňovat ustanovení unijního práva, jakou má tato právní úprava povahu a zda sleduje jiné cíle, než které zahrnuje unijní právo, i když může toto právo nepřímo ovlivnit, a zda existuje zvláštní ustanovení unijního práva v této oblasti nebo způsobilé ji ovlivnit (body 24 a 25).

Soudní dvůr v projednávané věci dospěl k tomu, že nemá pravomoc, aby odpověděl na předběžnou otázku, a přitom použil několik skutečností, které tímto identifikoval. Soudní dvůr totiž konstatoval, že ustanovení unijního práva, jichž se dovolává předkládající soud, neukládají členským státům žádnou povinnost ohledně situace dotčené v původním řízení. Dále uvedl, že cíle unijní právní úpravy a dotčené vnitrostátní právní úpravy nejsou totožné. Konečně uvedl, že ustanovení dotčené vnitrostátní právní úpravy nejsou uplatněním unijního práva a dospěl k závěru, že nemá pravomoc k tomu, aby odpověděl na otázku položenou Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (správní soud regionu Sicílie, Itálie) (body 26 až 33 a výrok).

Rozsudek ze dne 21. prosince 2011 (velký senát), N. S. a další ([C-411/10 a C-493/10](#), [EU:C:2011:865](#))

Spor v původním řízení se týkal několika státních příslušníků třetích států, kteří podali žádost o azyl ve Spojeném království nebo v Irsku a do těchto zemí přicestovali přes Řecko. Tito státní příslušníci se stavěli proti přemístění do Řecka, jež bylo podle nařízení č. 343/2003¹² (dále jen „nařízení Dublin II“) v zásadě členským státem příslušným pro posouzení jejich žádostí o azyl. Tito příslušníci totiž tvrdili, že takovým přemístěním by byla porušena jejich základní práva nebo že azylové řízení a podmínky žadatelů o azyl v Řecku jsou nevyhovující, čímž je členský stát, na jehož území se aktuálně nacházejí, povinen využít možnosti, kterou mu dává čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II, a přijmout odpovědnost za posouzení jejich žádostí o azyl a rozhodnutí o nich.

V této věci vyvstaly zejména dvě otázky týkající se oblasti působnosti Listiny.

Soudní dvůr tak zaprvé musel rozhodovat o otázce, zda rozhodnutí, které přijal členský stát na základě čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II a které se týká toho, zda posoudí žádost o azyl, není-li podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení příslušný, spadá pro účely článku 6 SEU nebo článku 51 Listiny do působnosti unijního práva. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin II přiznává členským státům posuzovací pravomoc, která je nedílnou součástí společného evropského azylového systému stanoveného Smlouvou o FEU

---

¹² Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 50, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 109).

a vybudovaného unijním zákonodárcem. Tato posuzovací pravomoc musí být vykonávána při dodržování ostatních ustanovení uvedeného nařízení. Dále členský stát, který se rozhodne přezkoumat žádost o azyl sám, se tak stává příslušným členským státem ve smyslu nařízení Dublin II a musí v případě potřeby uvědomit další členský stát či členské státy dotčené žádostí o azyl. Soudní dvůr měl tudíž stran členského státu, který vykonává posuzovací pravomoc, kterou mu svěřuje čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin, za to, že takový stát uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny (body 55, 65 až 69 a výrok 1).

Zadruhé v rozsahu, v němž se některé předběžné otázky týkaly povinností Spojeného království v oblasti ochrany, jež je přiznána osobě, na kterou se vztahuje nařízení Dublin II, vyvstala otázka, zda má zohlednění protokolu (č. 30)¹³ o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království vliv na uvedené odpovědi. Odpověď byla záporná. K tomuto závěru dospěl Soudní dvůr poté, co uvedl, že z článku 1 tohoto protokolu vyplývá, že uvedený protokol nezpochybňuje použitelnost Listiny ve Spojeném království nebo v Polsku, což potvrzuje jeho třetí a šestý bod odůvodnění. Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že čl. 1 odst. 1 protokolu (č. 30) ozřejmuje článek 51 Listiny a jeho účelem není osvobodit Polsko a Spojené království od povinnosti dodržovat ustanovení Listiny ani bránit soudu některého z těchto členských států, aby dbal na dodržování těchto ustanovení (body 116, 119, 120, 122 a výrok 4)¹⁴.

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019 (velký senát), A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu) ([C-585/18](#), [C-624/18](#) a [C-625/18](#), [EU:C:2019:982](#))

Ve sporech v původních řízeních si tři polští soudci Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího soudu stěžovali, že musí odejít do předčasného důchodu, o němž bylo rozhodnuto podle nové vnitrostátní právní úpravy. Na podporu svých žalob podaných u pracovněprávního a sociálněprávního kolegia Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud, Polsko) zejména tvrdili, že tento předčasný odchod do důchodu je v rozporu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU a článkem 47 Listiny, jakož i se směrnicí 2000/78¹⁵. Ačkoli po změně uvedené právní úpravy byli žalobci ponecháni ve svých funkcích nebo do nich byli znovu zařazeni, předkládající soud měl za to, že stále přetrvává problém procesní povahy. I když totiž druh dotčeného sporu spadá obvykle do příslušnosti kárného kolegia nově ustaveného v rámci Nejvyššího soudu, kladl si předkládající soud otázku, zda z důvodu pochybností o nezávislosti tohoto kolegia měl povinnost nepoužít vnitrostátní ustanovení o rozdělení soudní pravomoci, a případně tyto spory projednat po meritorní stránce sám.

V tomto kontextu položil předkládající soud Soudnímu dvoru otázku, zda článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, jakož i článek 47 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že takové kolegium nejvyššího soudu členského státu, jako je kárné kolegium, splňuje, s ohledem na podmínky jeho zřízení a jmenování jeho členů, požadavky nezávislosti a nestrannosti stanovené těmito ustanoveními unijního práva.

13 Protokol (č. 30) o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království (Úř. věst. 2010, C 83, s. 313) [dále jen „protokol (č. 30)“].

14 Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2011, s. 61.

15 Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

Soudní dvůr, než odpověděl na tuto otázku po věcné stránce, vyjádřil se ke své pravomoci a zkoumal, zda vnitrostátní ustanovení dotčená ve věci v původním řízení představují uplatňování unijního práva, v důsledku čehož by spadala do působnosti Listiny.

Ohledně působnosti Listiny Soudní dvůr zdůraznil, že v dané věci žalobci tvrdili, že byl porušen zákaz diskriminace na základě věku v zaměstnání, stanovený ve směrnici 2000/78, jejíž článek 9 potvrzuje právo na účinnou právní ochranu. Soudní dvůr z toho vyvodil, že tyto věci odpovídají situacím, které se řídí unijním právem. Vznesená otázka souvisí totiž s tím, zda vnitrostátní orgán obvykle příslušný k projednání sporu, ve kterém se jednotlivec dovolává práva, jež odvozuje z unijního práva, splňuje požadavky vyplývající z práva na účinnou právní ochranu, jak ji zaručuje článek 47 Listiny a čl. 9 odst. 1 směrnice 2000/78.

Pokud jde o působnost čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, Soudní dvůr připomněl, že toto ustanovení má zajistit účinnou soudní ochranu v „oblastech pokrytých právem Unie“, a to bez ohledu na situaci, ve které členské státy uplatňují toto právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

Nakonec Soudní dvůr doplnil, že protokol (č. 30) o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království nezpochybňuje také použitelnost Listiny v Polsku a jeho účelem není zprostit Polsko povinnosti dodržovat ustanovení Listiny (body 78 až 85 a 100).

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019 (velký senát), TSN a AKT ([C-609/17](#) a [C-610/17](#), [EU:C:2019:981](#))

Pracovníci dotčení v těchto věcech měli na základě kolektivní smlouvy uzavřené pro odvětví jejich činnosti nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok nad rámec minimální doby čtyř týdnů stanovené v čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88¹⁶, a to v délce sedmi týdnů (věc TSN, C-609/17) a pěti týdnů (věc AKT, C-610/17). Vzhledem k tomu, že tito pracovníci byli během čerpání své placené dovolené za kalendářní rok v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci, požádali svého příslušného zaměstnavatele o převedení části dovolené za kalendářní rok, kterou nemohli čerpat. Uvedení zaměstnavatelé však těmto žádostem nevyhověli v rozsahu, v němž se týkaly části nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok, která překračovala minimální dobu dovolené v délce čtyř týdnů upravenou směrnicí 2003/88.

Työtuomioistuin (pracovní soud, Finsko), jemuž byly tyto spory předloženy, se zejména tázal, zda článek 31 („Slušné a spravedlivé pracovní podmínky“) odst. 2 Listiny o právu na každoroční placenou dovolenou za kalendářní rok brání vnitrostátním právním předpisům a kolektivním smlouvám, které přiznávají dny placené dovolené za kalendářní rok nad rámec minimální doby čtyř týdnů stanovené směrnicí 2003/88 a vylučují zároveň převedení těchto dnů dovolené z důvodu nemoci.

Soudní dvůr se vyslovil k otázce, zda tyto právní předpisy spadají do působnosti Listiny a v této souvislosti nejprve připomněl, že pokud jde o jednání členských států, jsou jim ustanovení Listiny určena výhradně, pokud uplatňují unijní právo. Poté uvedl, že pouhá skutečnost, že vnitrostátní

---

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381).

opatření spadají do oblasti, v níž má Unie pravomoci, nemůže způsobit, že budou spadat do působnosti unijního práva, a tedy způsobit použitelnost Listiny.

V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že směrnice 2003/88, která byla přijata na základě čl. 137 odst. 2 ES, nyní čl. 153 odst. 2 SFEU, se omezuje na stanovení minimálních požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví pro úpravu pracovní doby. Podle čl. 153 odst. 4 SFEU nemohou takové minimální požadavky bránit členskému státu, aby zachovával či zaváděl přísnější ochranná opatření, která jsou slučitelná se Smlouvami. Podle Soudního dvora mají tedy členské státy i nadále možnost při výkonu pravomoci, již si ponechaly v oblasti sociální politiky, přijímat takové normy, které jsou přísnější než ty, jež jsou předmětem zásahu unijního normotvůrce, za předpokladu, že nezpochybňují soudržnost uvedeného zásahu.

Soudní dvůr tedy konstatoval, že pokud členské státy přiznají nebo umožní sociálním partnerům přiznat nároky na placenou dovolenou za kalendářní rok nad rámec minimální doby čtyř týdnů stanovené ve směrnici 2003/88, spadají takové nároky nebo i podmínky jejich případného převodu v případě nemoci, ke které došlo během dovolené, do výkonu pravomoci členských států a nejsou upraveny touto směrnicí. Pokud ustanovení unijního práva v dané oblasti neupravují určitý aspekt a neukládají členským státům v souvislosti s danou situací žádnou povinnost, vnitrostátní právní úprava, kterou přijme členský stát ohledně tohoto aspektu, nespadá do působnosti Listiny. Soudní dvůr z toho vyvodil, že členský stát tím, že přijme takové vnitrostátní právní předpisy nebo umožní sjednávání takových kolektivních smluv, jako jsou smlouvy dotčené ve věcech v původních řízeních, neuplatňuje tuto směrnici ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže tato Listina a zejména její čl. 31 odst. 2 se nepoužijí (body 42 až 55).

Rozsudek ze dne 1. prosince 2016, Daouidi ([C-395/15](#), [EU:C:2016:917](#))

V této věci žalobce v původním řízení zpochybňoval své propuštění. Byl totiž propuštěn z disciplinárního důvodu, ačkoli byl ve stavu dočasné pracovní neschopnosti na neurčitou dobu v důsledku pracovního úrazu. Žalobce proto podal Juzgado de lo Social no 33 de Barcelona (pracovní soud č. 33 v Barceloně, Španělsko) žalobu, kterou se domáhal, aby jeho propuštění bylo prohlášeno za neplatné.

Tento soud uvedl, že existují dostatečné skutečnosti k závěru, že skutečným důvodem propuštění žalobce je jeho pracovní neschopnost zapříčiněná pracovním úrazem, který se mu stal. Předkládající soud se proto táže, zda na takové propuštění nelze nahlížet jako na odporující unijnímu právu, pokud by představovalo porušení zásady zákazu diskriminace, práva na ochranu proti neoprávněnému propuštění, práva na slušné a spravedlivé pracovní podmínky, práva na přístup k dávkám sociálního zabezpečení a práva na ochranu zdraví, jež jsou zakotvena v čl. 21 odst. 1, člancích 30 a 31, čl. 34 odst. 1 a v článku 35 Listiny.

Soudní dvůr připomněl, že podle ustálené judikatury platí, že pokud právní situace nespadá do působnosti unijního práva, nemá pravomoc o ní rozhodnout a že případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že je třeba konstatovat, že v současné fázi původního řízení nebylo prokázáno, že dotčená situace spadá do působnosti jiných ustanovení unijního práva než ustanovení uvedených

v Listině. Pokud jde konkrétně o směrnici 2000/78/ES¹⁷, Soudní dvůr měl konkrétně za to, že ze skutečnosti, že se osoba nachází ve stavu dočasné pracovní neschopnosti – na neurčitou dobu – ve smyslu vnitrostátního práva v důsledku pracovního úrazu, nevyplývá, že omezení schopnosti této osoby lze kvalifikovat jako „dlouhodobé“ ve smyslu pojmu „zdravotní postižení“ stanoveného v této směrnici. V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že nemá pravomoc pro zodpovězení většiny z položených otázek (body 63, 64, 65 a 68).

Rozsudek ze dne 16. května 2017 (velký senát), Berlioz Investment Fund ([C-682/15](#), [EU:C:2017:373](#))

Předmětem sporu v původním řízení mezi společnostmi Berlioz Investment Fund a directeur de l'administration luxembourgeoise des contributions directes (ředitel správy přímých daní, Lucembursko) byla peněžitá sankce, kterou jí tento správní orgán uložil za to, že odmítla odpovědět na žádost o informace, v rámci výměny informací s francouzskou daňovou správou. Žalobkyně totiž na tuto žádost o informace odpověděla pouze částečně, neboť měla za to, že v případě dalších požadovaných informací se nejednalo o informace, které by byly ve smyslu směrnice 2011/16¹⁸ relevantní pro posouzení, zda z rozdělení dividend její dceřinou společností měla být sražena daň, jež je předmětem kontroly prováděné francouzskou daňovou správou. Ředitel správy přímých daní jí z důvodu této částečné odpovědi uložil správní pokutu podle lucemburského práva.

Žalobkyně proto podala žalobu k tribunal administratif (nižší správní soud, Lucembursko) a navrhovala, aby byla ověřena opodstatněnost rozhodnutí, kterým jí bylo uloženo sdělit požadované informace. Uvedený soud rozhodl, že hlavní návrhové žádání na změnu je částečně důvodné, v důsledku čehož snížil pokutu, ovšem ve zbývající části žalobu zamítl a uvedl, že o podpůrném návrhovém žádání směřujícím ke zrušení není třeba rozhodovat. Žalobkyně podala ke Cour administrative (Vyšší správní soud, Lucembursko) odvolání, v němž tvrdila, že skutečnost, že tribunal administratif (nižší správní soud) s odkazem na lucemburské právo odmítl ověřit opodstatněnost rozhodnutí o uložení povinnosti žalobkyni, představuje porušení jejího práva na účinnou soudní ochranu zaručeného článkem 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“).

Předkládající soud, který měl za to, že bude možná nutné vzít v úvahu mimo jiné článek 47 Listiny, který je odrazem práva stanoveného v čl. 6 odst. 1 EÚLP, si za účelem použitelnosti Listiny kladl otázku, zda je třeba členský stát považovat za uplatňující unijní právo ve smyslu článku 51 Listiny, pokud v jeho právní úpravě stanoví peněžitou sankci účastníkovi správního řízení, který odmítl poskytnout informace v rámci výměny informací mezi daňovými orgány, jejímž základem jsou mimo jiné ustanovení směrnice 2011/16.

Soudní dvůr měl za to, že je třeba určit, zda lze vnitrostátní opatření, které takovou sankci stanoví, považovat za uplatňování unijního práva. Za tímto účelem uvedl, že směrnice 2011/16 ukládá členským státům určité povinnosti. Konkrétně poznamenal, že článek 5 této směrnice stanoví, že dožádaný orgán sdělí dožadujícímu orgánu určité informace. Dále uvedl, že podle

17 Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, která stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

18 Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011 o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS (Úř. věst. 2011, L 64, s. 1).

článku 18 směrnice 2011/16, nadepsaného „Povinnosti“, dožádaný členský stát použije opatření zaměřená na sběr informací za účelem získání požadovaných informací. Soudní dvůr uvedl, že podle čl. 22 odst. 1 písm. c) směrnice 2011/16 musí navíc členské státy učinit nezbytná opatření, aby zajistily plynulé fungování systému správní spolupráce stanoveného touto směrnicí. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že směrnice 2011/16 tím, že odkazuje na opatření zaměřená na sběr informací existující ve vnitrostátním právu, ukládá členským státům povinnost učinit nezbytná opatření, aby získaly požadované informace tak, aby dostály svým povinnostem v oblasti výměny informací. V tomto ohledu měl za to, že okolnost, že směrnice 2011/16 výslovně nestanoví uplatňování sankčních opatření, nebrání závěru, že tato opatření jsou případem provádění této směrnice, potažmo uplatňování unijního práva. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že čl. 51 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že když členský stát ve svých právních předpisech stanoví peněžitou sankci adresátovi veřejné správy, který odmítne poskytnout informace v rámci výměny informací mezi daňovými orgány, jejímž základem jsou mimo jiné ustanovení směrnice 2011/16, uplatňuje tento členský stát unijní právo ve smyslu tohoto ustanovení, takže se Listina použije (body 32 až 42 a výrok 1).

Rozsudek ze dne 13. června 2017 (velký senát), Florescu a další (C-258/14, EU:C:2017:448)

Navrhovateli ve věci v původním řízení byli soudci, kteří zároveň vykonávali činnost vysokoškolských pedagogů. Po více než třiceti letech služby jakožto soudci uplatnili své právo na odchod do důchodu, přičemž podle tehdy platného vnitrostátního práva mohli souběžně se starobním důchodem pobírat příjmy pocházející z pedagogické činnosti. Nicméně v souvislosti s ekonomickou krizí byl následně přijat nový zákon, který takový souběh zakázal a o němž Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko) prohlásil, že je v souladu s ústavou. Navrhovatelé proto podali žalobu proti rozhodnutí o pozastavení vyplácení důchodů, přičemž tvrdili, že tento nový zákon je v rozporu s unijním právem, zejména s ustanoveními Smlouvy o EU a Listiny. Jelikož tato žaloba byla zamítnuta jak v řízení v prvním stupni, tak v řízení o kasačním opravném prostředku, podali navrhovatelé předkládajícímu soudu návrh na obnovu řízení. V tomto kontextu se předkládající soud obrátil na Soudní dvůr mimo jiné s otázkou, zda článek 6 SEU a článek 17 („Právo na vlastnictví“) Listiny brání takovým vnitrostátním právním předpisům, které stanoví zákaz souběhu čistého starobního důchodu ve veřejném sektoru s příjmy pocházejícími z činností vykonávaných u veřejných institucí, pokud částka tohoto čistého důchodu převyšuje vnitrostátní průměrnou hrubou mzdu, která je základem pro stanovení rozpočtu sociálního zabezpečení státu.

Než Soudní dvůr odpověděl na otázku předkládajícího soudu ve věci samé, zkoumal, zda lze mít v případě takových vnitrostátních právních předpisů za to, že uplatňují právo Unie, aby určil, zda se Listina použije na spor v původním řízení.

V tomto ohledu uvedl, jak vysvětlil předkládající soud, že dotčený zákon byl přijat za tím účelem, aby Rumunsko mohlo splnit závazky, jež přijalo vůči Unii, o hospodářském programu, který mu umožňuje využívat systém finanční pomoci platebním bilancím, a který byl konkrétně vyjádřen v memorandu o porozumění¹⁹. Mezi podmínkami stanovenými memorandem o porozumění se uvádí i snížení objemu platů ve veřejném sektoru a reforma klíčových parametrů důchodového systému za účelem dlouhodobého zlepšení veřejných financí. Soudní dvůr tudíž konstatoval, že

---

19 Memorandum o porozumění uzavřené mezi Evropským společenstvím a Rumunskem v Bukurešti a v Bruselu dne 23. června 2009.

účelem opatření zákazu souběhu dotčeného v původním řízení, které sleduje zároveň oba dříve uvedené cíle, je plnit závazky přijaté Rumunskem v memorandu o porozumění, jež je součástí unijního práva. Právním základem tohoto memoranda je totiž článek 143 SFEU, který Unii přiznává pravomoc poskytnout vzájemnou pomoc členskému státu, jehož měnou není euro a jemuž nastaly nebo mu vážně hrozí obtíže s platební bilancí (body 31, 45 a 47).

Soudní dvůr konstatoval, že je jistě pravda, že memorandum o porozumění ponechává Rumunsku prostor pro uvážení, aby rozhodlo, jaká opatření jsou nejlepší k dodržení uvedených závazků. Nicméně v případě, kdy členský stát v rámci posuzovací pravomoci přiznané mu aktem unijního práva přijímá určitá opatření, je třeba mít za to, že uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Cíle stanovené v čl. 3 odst. 5 rozhodnutí 2009/459²⁰ i cíle stanovené memorandumem o porozumění jsou navíc dostatečně vymezeny a upřesněny, aby mohly vést k závěru, že účelem zákazu souběhu plynoucího z dotčeného vnitrostátního zákona je provést toto memorandum a toto rozhodnutí, a tudíž uplatnit unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Listina je tudíž na spor v původním řízení použitelná (bod 48).

Rozsudek ze dne 7. listopadu 2019, UNESA a další (C-80/18 až C-83/18, EU:C:2019:934)

Spory v původních řízeních se týkaly legality několika španělských daní z jaderné energie, kterou zpochybňovaly společnosti vyrábějící elektřinu z jaderné energie. Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko), který tyto spory projednával, položil Soudnímu dvoru otázku ohledně slučitelnosti právních předpisů upravujících tyto daně s unijním právem. Podstatou otázky tohoto soudu bylo, zda je dotčená právní úprava v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ ve smyslu čl. 191 odst. 2 SFEU, článkem 20 („Rovnost před zákonem“) a článkem 21 („Zákaz diskriminace“) Listiny, jakož i se směrnicemi 2005/89²¹ a 2009/79²², jelikož podniky vyrábějící elektřinu z jaderné energie nesly podstatně vyšší část dotčených daní než ostatní výrobci elektřiny.

Nejprve stran otázky slučitelnosti dotčené vnitrostátní právní úpravy s čl. 191 odst. 2 SFEU a směrnicí 2005/89 Soudní dvůr uvedl, že zaprvé zásada znečišťovatel platí upravená v čl. 191 odst. 2 SFEU nemůže být použita v situaci v původním řízení, jelikož směrnice 2009/72 ani směrnice 2005/89 tento článek neprovádějí. Zadržet ohledně použitelnosti směrnice 2005/89 Soudní dvůr poukázal na to, že žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce neobsahují všechny údaje uvedené v čl. 94 písm. c) jeho jednacího řádu, takže se z důvodu těchto chybějících informací nemůže vyslovit k použitelnosti článků 20 a 21 Listiny. V této souvislosti připomněl, že čl. 51 odst. 1 Listiny potvrzuje ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace. Pokud tedy právní situace do působnosti unijního práva nespadá, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit. V projednávané věci by použitelnost článků 20 a 21 Listiny mohla být podle Soudního dvora konstatována pouze tehdy, pokud by byl použitelný

20 Rozhodnutí Rady 2009/459/ES ze dne 6. května 2009, kterým se Rumunsku poskytuje střednědobá finanční pomoc (Úř. věst. 2009, L 150, s. 8).

21 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/89/ES ze dne 18. ledna 2006 o opatřeních pro zabezpečení dodávek elektřiny a investic do infrastruktury (Úř. věst. 2006, L 33, s. 22).

22 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 55).

čl. 191 odst. 2 SFEU nebo směrnice 2005/89. Otázku týkající se výkladu článků 20 a 21 Listiny ve spojení s těmito ustanoveními prohlásil Soudní dvůr za nepřijatelnou, jelikož nebylo zjevné, že by se tato ustanovení mohla použít na spory ve věcech v původním řízení (body 30 a 35 až 40).

Stran použitelnosti směrnice 2009/72 Soudní dvůr připomněl, že zásada zákazu diskriminace upravená v jejím čl. 3 odst. 1 zavazuje členské státy pouze tehdy, jestliže vnitrostátní situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti unijního práva. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr konstatoval, že situace dotčené ve věcech v původním řízení mají čistě vnitrostátní povahu a dotčené daně představují opatření daňové povahy, dospěl k závěru, že zásada zákazu diskriminace, která je stanovena v čl. 3 odst. 1 směrnice 2009/72 se na napadenou právní úpravu nevztahuje, jelikož tato směrnice nepředstavuje opatření, jehož cílem je sblížení daňových předpisů členských států. Soudní dvůr tedy rozhodl, že nelze mít za to, že Španělské království přijetím této právní úpravy uplatnilo právo Unie, jelikož v předkládacím rozhodnutí není upřesněn žádný jiný nástroj unijního práva, který by tato právní úprava prováděla. Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že nemá pravomoc odpovědět na otázky týkající se této směrnice, pokud jde o výklad článků 20 a 21 Listiny (body 47, 48, 51 a 53).

Usnesení ze dne 7. září 2017, Demarchi Gino ([C-177/17](#) a [C-178-/17](#), [EU:C:2017:656](#))

Spor v původním řízení mezi věřiteli, kteří se účastnili dvou různých insolvenčních řízení, a Ministero della Giustizia (ministerstvo spravedlnosti, Itálie) se týkal vyplacení částek, které posledně uvedené ministerstvo dluží z titulu spravedlivé náhrady újmy způsobené nepřiměřenou délkou soudních řízení. Vzhledem k tomu, že uvedená řízení trvala nepřiměřeně dlouho, podali tito věřitelé u Corte d'appello di Torino (odvolací soud v Turínu, Itálie) žalobu, kterou se na základě italského zákona domáhali náhrady újmy. Uvedený soud jejich návrhům vyhověl. Navrhovatelé následně u předkládajícího soudu podali žalobu, již se domáhali nařízení výkonu rozhodnutí ohledně povinností, které byly pravomocným rozsudkem uloženy dotčenému orgánu veřejné správy. Navrhovatelé však nesplnili povinnosti stanovené italským právem, jež se týkají poměrně složitých správních náležitostí, takže by předkládající soud měl prohlásit jejich žaloby za nepřijatelné.

Předkládající soud, který se zabývá slučitelností ustanovení italského práva, jež upravují tyto formální náležitosti, se spravedlivým procesem, který je zakotven v Listině, položil Soudnímu dvoru otázku, zda zásada zakotvená v článku 47 („Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“) odst. 2 Listiny, ve spojení s články 67, 81 a 82 SFEU, brání vnitrostátní právní úpravě, která od osob, jimž byla způsobena újma nepřiměřenou délkou soudního řízení týkajícího se záležitosti spadající do oblasti soudní spolupráce, vyžaduje, aby učinily řadu složitých kroků administrativní povahy k tomu, aby dosáhly spravedlivé náhrady, jejíž vyplacení v jejich prospěch bylo soudem uloženo státu, aniž smí v mezidobí podat k soudu návrh na nařízení výkonu rozhodnutí a požadovat následně náhradu újmy způsobené opožděním této platby.

Soudní dvůr připomněl svou judikaturu týkající se neuplatnitelnosti základních práv Unie na určitou vnitrostátní právní úpravu z důvodu skutečnosti, že unijní ustanovení v dotčené oblasti neukládají členským státům žádnou povinnost ohledně situace dotčené v původním řízení. V projednávané věci Soudní dvůr uvedl, že ustanovení Smlouvy o FEU, na něž odkazuje předkládající soud (a sice články 81 a 82 SFEU), neukládají členským státům žádné zvláštní povinnosti ohledně inkasa částek, které dluží členský stát z titulu spravedlivé náhrady za nepřiměřenou délku soudního řízení, a že za současného stavu unijní právo neobsahuje žádnou

zvláštní úpravu této problematiky. Soudní dvůr z různých zkoumaných skutečností dovodil, že nemá pravomoc odpovědět na otázku položenou předkládajícím soudem (body 21 až 25, 28, 29 a výrok).

2.1.2 Možnost dovolávat se některých ustanovení Listiny mezi jednotlivci

Rozsudky ze dne 6. listopadu 2018 (velký senát), Bauer a Willmeroth ([C-569/16](#) a [C-570/16](#), [EU:C:2018:871](#)) a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften ([C-684/16](#), [EU:C:2018:874](#))

V těchto třech věcech odmítli příslušní bývalí zaměstnavatelé vyplatit jednak dědicům dotčených pracovníků a jednak dotčenému pracovníkovi finanční náhradu za nevyčerpanou placenou dovolenou za kalendářní rok z důvodu, že nebyla vyčerpana před zánikem dotčených pracovních poměrů. V první věci (věc Bauer a Willmeroth C-569/16 a C-570/16) požádala paní Bauer město Wuppertal a paní Broßonn pana V. Willmerotha, jakožto bývalé zaměstnavatele jejich zemřelých manželů o vyplacení finanční náhrady za placenou dovolenou za kalendářní rok, kterou před svou smrtí nevyčerпали. Ve druhé věci (věc Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16) požádal T. Shimizu, bývalý zaměstnanec ústavu Max-Planck, aby mu tento ústav vyplatil finanční náhradu odpovídající dnům dovolené, kterou nevyčerpal před ukončením pracovního poměru. Podle použitelných vnitrostátních právních předpisů zaniká totiž nárok pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok jeho smrtí a pokud pracovník za trvání svého pracovního poměru nepožádal o čerpání své placené dovolené za kalendářní rok v referenčním období, k němuž se vztahuje. Za těchto podmínek nemůže být nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok přeměněn na nárok na finanční náhradu.

Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud, Německo), jemuž byly tyto spory předloženy, se v rámci každé z těchto věcí mimo jiné tázal, zda v případě, že nelze takové vnitrostátní právní úpravy, jako jsou úpravy dotčené ve věcech v původních řízeních vykládat tak, aby byl zajištěn jejich soulad s článkem 7 směrnice 2003/88²³ a článkem 31 („Právo na každoroční placenou dovolenou“) odst. 2 Listiny, musí být uvedeným ustanovením unijního práva přiznán přímý účinek s tím důsledkem, že vnitrostátní soud by byl nucen tyto vnitrostátní právní úpravy nepoužít. Předkládající soud se kromě toho dotázal, zda takový účinek spočívající v nepoužití dotčených vnitrostátních právních úprav může rovněž nastat v rámci sporu mezi dvěma jednotlivci, jako je tomu ve věcech Willmeroth (C-570/16) a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (C-304/16).

V těchto věcech vyvstaly dvě otázky týkající se oblasti působnosti Listiny.

Zprvė při zkoumání existence vnitrostátního opatření, které provádí unijní právo Soudní dvůr zdůraznil zvláštní význam nároku na placenou dovolenou za kalendářní rok nejen jakožto zásady sociálního práva Unie, ale také proto, že je výslovně zakotven v čl. 31 odst. 2 Listiny. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že základní práva zaručená v unijním právním řádu se uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem a konstatoval, že se na tyto věci použije čl. 31

---

23 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381). Především článek 7 této směrnice upravuje nárok každého pracovníka na placenou dovolenou za kalendářní rok v trvání nejméně čtyř týdnů.

odst. 2 Listiny, jelikož právní úprava dotčená ve věcech v původních řízeních (která je u obou rozsudků zčásti společná) provádí směrnici 2003/88.

Zadruhé se měl Soudní dvůr vyjádřit k oblasti působnosti čl. 31 odst. 2 Listiny. Konkrétně měl upřesnit, zda se tohoto ustanovení mohou přímo dovolávat jednotlivci jak vůči veřejnoprávnímu, tak i soukromoprávnímu zaměstnavateli, za tím účelem, aby vnitrostátní soud nepoužil spornou právní úpravu dotčenou v každé z těchto věcí a aby případně zajistil, aby dědicové zemřelého pracovníka nebo dotčený pracovník nebyli zbaveni finanční náhrady za nevyčerpanou placenou dovolenou, kterou byl povinen vyplatit dotčený bývalý zaměstnavatel.

K této otázce Soudní dvůr nejprve uvedl, že čl. 31 odst. 2 Listiny, který kogentně stanoví, že „každý pracovník“ má „právo“ na „každoroční placenou dovolenou“, odráží základní zásadu sociálního práva Unie, od které se lze odchýlit pouze za předpokladu, že jsou respektovány přísné podmínky stanovené v čl. 52 odst. 1 Listiny, a zejména podstata práva na placenou dovolenou za kalendářní rok. Soudní dvůr odkázal na rozsudek Egenberger²⁴, a potvrdil, že právo na placenou dovolenou za kalendářní rok zakotvené v čl. 31 odst. 2 Listiny tedy existuje jako právo kogentní a bezpodmínečné, přičemž k jeho bezpodmínečnosti není třeba, aby bylo konkretizováno v ustanoveních unijního či vnitrostátního práva, která pouze upřesňují konkrétní délku dovolené za kalendářní rok. Soudní dvůr z toho vyvodil, že uvedené ustanovení samo o sobě zakládá pracovníkům právo uplatnitelné jako takové ve sporu proti jejich zaměstnavateli v situaci, na kterou se vztahuje unijní právo, a tudíž i Listina. Tento čl. 31 odst. 2 Listiny má tedy v situacích, které spadají do jeho působnosti, za následek, že vnitrostátní soud nesmí použít takové vnitrostátní právní úpravy, jako jsou právní úpravy dotčené v těchto dvou věcech (věc Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, body 84 až 86) (věc Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, body 73 až 75).

Co se týče účinku čl. 31 odst. 2 Listiny vůči zaměstnavateli v postavení jednotlivce, Soudní dvůr uvedl, že i když čl. 51 odst. 1 Listiny stanoví, že její ustanovení jsou určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie v rámci dodržování zásady subsidiarity a členským státům pouze v případě, že uplatňují unijní právo, uvedený čl. 51 odst. 1 neřeší naopak otázku, zda takový jednotlivci mohou být případně přímo povinni respektovat určitá ustanovení uvedené Listiny, a nemůže být tedy vykládán v tom smyslu, že takovou možnost systematicky vylučuje. Soudní dvůr z toho vyvodil, že v případě, že nelze takové vnitrostátní právní úpravy, jako jsou úpravy dotčené ve věcech původních řízeních, vykládat tak, aby byl zajištěn jejich soulad s článkem 7 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, musí vnitrostátní soud rovněž zajistit, aby dědicům zemřelého pracovníka nebo dotčenému pracovníkovi nebyla upřena finanční náhrada z titulu nevyčerpaného nároku na získanou dovolenou, kterou je povinen vyplatit dotčený bývalý zaměstnavatel. Vnitrostátní soud má tuto povinnost na základě článku 7 směrnice 2003/88 a čl. 31 odst. 2 Listiny, pokud se jedná o spor mezi jednotlivcem a zaměstnavatelem v postavení orgánu veřejné správy, a na základě druhého z těchto ustanovení, pokud se jedná o spor mezi jednotlivcem a zaměstnavatelem v postavení jednotlivce (věc Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, body 87 až 92 a výrok 2)²⁵ (věc Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, body 76 až 81 a výrok 2)²⁶.

24 [Rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Egenberger \(C-414/16, EU:C:2018:257\)](#).

25 Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2018, s. 18.

26 Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2018, s. 17 a 18.

2.2 Narušení nebo omezení unijního práva nebo znemožnění jeho skutečného využití

Rozsudek ze dne 30. dubna 2014, Pfleger a další ([C-390/12](#), [EU:C:2014:281](#))

V této věci se jednalo o čtyři spory, které pojí ta skutečnost, že v návaznosti na kontroly provedené na různých místech Rakouska byly dočasně zajištěny výherní hrací přístroje, jež údajně sloužily k provozování zakázaných hazardních her. Tyto přístroje totiž byly provozovány bez předchozího povolení správních orgánů, což je podmínka vyžadovaná federálním rakouským zákonem o hazardních hrách (Glücksspielgesetz, BGBl. 620/1989).

Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (Nezávislý správní senát spolkové země Horní Rakousko, Rakousko), který rozhodoval tyto spory, položil Soudnímu dvoru otázku ohledně slučitelnosti tohoto režimu s volným pohybem služeb, jenž je zakotven v článku 56 SFEU a se články 15 až 17, 47 a 50 Listiny. Předkládající soud měl zejména za to, že rakouské orgány neprokázaly skutečnost, že v rozhodné době představovaly kriminalita a závislost na hře skutečně významný problém, ani že skutečným cílem režimu monopolu hazardních her je potírání kriminality a ochrana hráčů, a nikoli pouhá maximalizace státních příjmů.

V rámci řízení před Soudním dvorem několik vnitrostátních vlád tvrdilo, že se Listina v původních řízeních nepoužije, jelikož oblast hazardních her nebyla harmonizována, a vnitrostátní právní předpisy upravující tuto oblast nepředstavují tudíž uplatnění unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

V tomto ohledu Soudní dvůr potvrdil, že pokud vyjde najevo, že určitá vnitrostátní právní úprava může narušit výkon jedné nebo několika ze základních svobod zaručených Smlouvou, a pokud členský stát vysvětluje toto narušení naléhavými důvody obecného zájmu, mohou se na ni vztahovat výjimky upravené unijním právem k odůvodnění tohoto narušení pouze tehdy, je-li v souladu se základními právy, jejichž dodržování zajišťuje Soudní dvůr. Podle Soudního dvora tato povinnost slučitelnosti se základními právy spadá nepopíratelně do působnosti unijního práva, a tedy do působnosti Listiny. Z toho vyplývá, že uplatnění výjimek členským státem, které unijní právo stanovuje k odůvodnění omezení základní svobody zaručené Smlouvou, musí být proto považováno za „uplatňování práva Unie“ ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

V projednávané věci tudíž byla Listina použitelná. Režim, který byl zaveden v Rakousku v oblasti hazardních her, totiž představuje omezení volného pohybu služeb zaručeného článkem 56 SFEU. Navíc k odůvodnění tohoto režimu byly uplatněny cíle ochrany hráčů a boje proti kriminalitě spojené s těmito hrami, které spadají pod naléhavé důvody obecného zájmu, jež mohou podle judikatury Soudního dvora ospravedlnit omezení základních svobod v odvětví hazardních her. Soudní dvůr v projednávané věci konstatoval, že posouzení omezení článku 56 SFEU, které zakládá tato vnitrostátní právní úprava, zahrnuje rovněž případná omezení výkonu práv a svobod stanovených v Listině, takže samostatné posouzení z tohoto hlediska není nezbytné (body 35, 36, 39, 42 a 60)²⁷.

---

27 Tento rozsudek byl uveden ve Výroční zprávě za rok 2014, s. 37.

Rozsudky ze dne 13. září 2016 (velký senát), Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675) a CS (C-304/14, EU:C:2016:674)

Z důvodu předchozího spáchání trestného činu dvěma státními příslušníky třetích zemí, orgány hostitelských členských států, jejichž státními příslušníky jsou nezletilé děti, které mají unijní občanství a o které uvedené osoby pečují, odmítly udělit jednomu z těchto státních příslušníků třetího státu povolení k pobytu a v případě druhého z nich vydaly rozhodnutí o vyhoštění. V první věci (věc Rendón Marín, C-165/14) byl navrhovatelem v původním řízení otec dvou nezletilých dětí, a sice chlapce španělské státní příslušnosti a dcery polské státní příslušnosti, které byly svěřeny do jeho výlučné péče a celý svůj život pobývaly ve Španělsku. Ve druhé věci (věc CS, C-304/14) byla dotčenou osobou matka dítěte s britskou státní příslušností, jež s ní pobývalo ve Spojeném království a bylo v její výlučné péči.

Předkládající soudy rozhodující tyto spory, v prvním případě Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) a ve druhém Upper Tribunal (Vrchní soud, Spojené království), položily Soudnímu dvoru otázku, zda skutečnost předchozího odsouzení za trestný čin může sama o sobě ospravedlnit odepření práva k pobytu státnímu příslušníkovi třetí země či vyhoštění státního příslušníka třetí země, který má ve výlučné péči nezletilé dítě, jež má unijní občanství.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že se směrnice 2004/38 týkající se svobody pohybu a pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků²⁸ použije pouze na občany Unie a členy jejich rodiny, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jakého jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají. V případě dvou situací v projednávaných věcech se tudíž mohla práva k pobytu na základě této směrnice dovolávat pouze navrhovatel v první věci a jeho polská dcera. I když se směrnice uplatnila pouze na situaci jednoho z dětí, mohly se zbývající tři děti, jež byly dotčeny v těchto dvou projednávaných věcech, na základě článku 20 SFEU a pouze na základě svého postavení unijních občanů dovolávat právo, jež jsou odvozena od tohoto postavení (jež mimo jiné zahrnují právo na pohyb a pobyt na území členských států).

Soudní dvůr dále připomněl, že existují velmi zvláštní situace, v nichž navzdory tomu, že se neuplatní sekundární právo týkající se práva pobytu státních příslušníků třetích zemí a že dotčený občan Unie nevyužil své svobody pohybu, musí být výjimečně státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem tohoto občana, přiznáno právo pobytu, aby nebyl popřen užitečný účinek občanství Unie, jestliže by v důsledku odepření takového práva byl tento občan ve skutečnosti nucen opustit území Unie jako celek a zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z tohoto postavení. Podle Soudního dvora se uvedené situace vyznačují totiž skutečností, že i když jsou upraveny právními předpisy spadajícími a *priori* do pravomoci členských států, tedy právními předpisy týkajícími se práva na vstup a pobyt státních příslušníků třetí země, kteří nespádají do působnosti sekundárního práva, mají tyto situace nicméně vnitřní vztah ke svobodě pohybu a pobytu občana Unie, což brání tomu, aby bylo uvedeným státním příslušníkům odmítnuto právo vstupu a pobytu v členském státě, kde tento občan pobývá, aby nedošlo k narušení této svobody. Soudní dvůr z výše uvedeného proto dovodil, že tři děti dotčené v obou věcech mají jakožto občane Unie právo volného pohybu a pobytu na území Unie a jakékoli omezení tohoto práva spadá do oblasti působnosti unijního

28 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků se volně pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158., s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

práva. Soudní dvůr měl za to, že jelikož tyto dvě dotčené situace mohou vést, pokud budou rodiče, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, nuceni opustit území Unie, k následnému odchodu jejich dětí, mohou tyto situace pro tyto tři děti v důsledku znamenat, že tyto děti budou připraveny o využívání podstatné části práv, jichž požívají z titulu jejich statusu občana Unie. Na tyto dvě situace se tudíž vztahuje unijní právo.

Soudní dvůr v obou těchto rozsudcích konečně uvedl, že článek 20 SFEU nemá vliv na možnost členských států dovolávat se výhrady související s ochranou veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti. Soudní dvůr nicméně rovněž uvedl, že jelikož obě dotčené situace spadají do unijního práva, musí předkládající soudy tyto situace posuzovat s ohledem na právo na respektování soukromého a rodinného života stanovené v článku 7 Listiny, přičemž tento článek musí být vykládán ve spojení s povinností zohlednit nejvlastnější zájem dítěte, uznaný v čl. 24 odst. 2 Listiny (věc Rendón Marín, C-165/14, body 74 až 81 a 85) (věc CS, C-304/14, body 29 až 33, 36 a 48).

Rozsudek ze dne 18. června 2020 (velký senát), Komise v. Maďarsko (Transparentnost sdružování) ([C-78/18](#), [EU:C:2020:476](#))

V roce 2017 přijalo Maďarsko zákon, jímž měla být zajištěna transparentnost občanských organizací přijímajících dary ze zahraničí (zákon č. LXXVI z roku 2017 o transparentnosti organizací přijímajících podporu ze zahraničí). Podle tohoto zákona měly tyto organizace povinnost zaregistrovat se u maďarských soudů jakožto „organizace přijímající podporu ze zahraničí“, pokud výše darů, kterou obdržely z jiných členských států nebo třetích zemí překročila za rok stanovenou mezní hodnotu. Při registraci musely tyto organizace rovněž uvést mimo jiné jméno dárců, jejichž podpora dosáhla nebo překročila částku 500 000 maďarských forintů (přibližně 1 400 eur) a přesnou částku podpory. Tato informace byla poté zveřejněna na elektronické platformě bezplatně přístupné veřejnosti. Dotčené občanské organizace musely navíc na své internetové domovské stránce a ve všech svých publikacích uvést, že jsou „organizací přijímající podporu ze zahraničí“.

Komise Maďarsku vytýkala, že nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 63 SFEU (volný pohyb kapitálu), jakož i článků 7 („Respektování soukromého a rodinného života“), 8 („Ochrana osobních údajů“) a 12 („Svoboda shromažďování a sdružování“) Listiny, tím, že přijetím tohoto zákona uložilo určitým kategoriím organizací občanské společnosti, jež přijímají podporu ze zahraničí překračující určitou mezní hodnotu, registrační, oznamovací a publikační povinnost, a upravilo možnost uložit sankce organizacím, které tyto povinnosti nesplní. Na podporu této právní úpravy Maďarsko odkázalo na různé cíle spočívající ve zvýšení transparentnosti při financování organizací občanské společnosti, v ochraně veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti prostřednictvím boje proti praní peněz, financování terorismu a organizovanému zločinu.

Stran použitelnosti Listiny Soudní dvůr připomněl, že pokud členský stát tvrdí, že určité jeho opatření, které omezuje základní svobodu zaručenou Smlouvou o FEU, je odůvodněno na základě této smlouvy nebo naléhavým důvodem obecného zájmu uznaným unijním právem, je třeba mít za to, že se takovým opatřením uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže musí být v souladu se základními právy zakotvenými Listinou (bod 101).

V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že dotčená právní úprava zakládá omezení volného pohybu kapitálu, které je zakázáno článkem 63 SFEU, a že se Maďarsko k odůvodnění tohoto omezení dovolává naléhavého důvodu obecného zájmu, jakož i důvodů uvedených v článku 65 SFEU. V důsledku toho uvedl, že ustanovení tohoto zákona musí být v souladu s Listinou, a tento požadavek znamená, že tato ustanovení s sebou nesmí přinášet omezení práv a svobod zakotvených v Listině, a je-li tomu tak, musí být tato omezení odůvodněná z hlediska požadavků uvedených v čl. 52 odst. 1 Listiny. Soudní dvůr tedy rozhodl, že je třeba zkoumat, zda tato ustanovení omezují práva chráněná články 7, 8 a 12 Listiny a pokud ano, zda jsou odůvodněná (body 102 až 104).

Rozsudek ze dne 6. října 2020 (velký senát), Komise v. Maďarsko (Vysokoškolské vzdělávání) (C-66/18, EU:C:2020:792)

Komise vytýkala Maďarsku, že nespĺnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku XVII všeobecné dohody o obchodu službami (dále jen „GATS“)²⁹, článků 49 a 56 SFEU a článku 13 („Svoboda umění a věd“), čl. 14 odst. 3 („Svoboda zakládat vzdělávací zařízení“) a článku 16 („Svoboda podnikání“) Listiny, tím, že váže výkon vzdělávací činnosti směřující k získání vysokoškolského vzdělání v Maďarsku zahraničními vysokými školami nacházejícími se mimo Evropský hospodářský prostor na dvě podmínky, a to, aby maďarská vláda a vláda státu sídla dotyčné vysoké školy byly vázány mezinárodní smlouvou a aby uvedená zařízení poskytovala vysokoškolské vzdělávání ve státě svého sídla. Kodůvodnění této právní úpravy, která představuje provedení článku XVII GATS, se Maďarsko dovolávalo zejména naléhavých důvodů obecného zájmu spočívajících v zabránění tomu, aby se zahraniční vysoké školy dopouštěly klamavých praktik, a v nezbytnosti zajistit vysokou úroveň kvality vysokoškolského vzdělávání.

Stran použitelnosti ustanovení Listiny Soudní dvůr připomněl, že působnost Listiny, pokud jde o jednání členských států, je definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členskými státy, výhradně „pokud uplatňují právo Unie“. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že GATS je součástí unijního práva. Pokud tedy členské státy plní povinnosti vyplývající z GATS, je třeba mít za to, že uplatňují unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Soudní dvůr dále připomněl, že pokud členský stát tvrdí, že určité jeho opatření, které omezuje základní svobodu zaručenou Smlouvou o FEU, je odůvodněno naléhavým důvodem obecného zájmu uznaným unijním právem, je třeba mít za to, že se takovým opatřením uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže musí být v souladu se základními právy zakotvenými Listinou. Sporná opatření musí být tedy v souladu se základními právy zakotvenými Listinou. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr předtím konstatoval, že Maďarsko se k odůvodnění těchto omezení dovolávalo cílů obecného zájmu, uvedl, že je třeba zkoumat, zda tato opatření omezují základní práva, na něž poukazuje Komise, a pokud ano, zda jsou přesto odůvodněná důvody, na které odkazuje Maďarsko (body 212 až 216).

---

29 Všeobecná dohoda o obchodu službami tvoří přílohu Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). Tato dohoda o zřízení WTO byla podepsána Unií a schválena dne 22. prosince 1994 rozhodnutím 94/800/ES (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80). Článek XVII GATS, nadepsaný „Národní zacházení“, stanoví v odst. 1, že „[v] sektorech zapsaných v jeho listině a při dodržení jakýchkoliv podmínek a omezení v ní stanovených poskytne každý [č]len službám a dodavatelům služeb kteréhokoli jiného [č]lena, ve vztahu ke všem opatřením, dotýkajícím se dodávky služeb, zacházení ne méně příznivé, než které poskytuje svým vlastním obdobným službám a dodavatelům služeb“.

III. Věci, v nichž předkládající soud neprokázal spojitost s unijním právem

Rozsudek ze dne 8. května 2014, Pelckmans Turnhout ([C-483/12](#), [EU:C:2014:304](#))

Ve sporu ve věci v původním řízení se belgická zahradnická společnost domáhala, aby bylo několika konkurenčním společnostem nařízeno ukončení praxe, když jejich prodejny byly pro veřejnost otevřeny sedm dní v týdnu, přestože belgický zákon stanovuje jeden zavírací den v týdnu. Konkurenční společnosti měly za to, že dotčená právní úprava je v rozporu s unijním právem.

Rechtbank van koophandel te Antwerpen (obchodní soud v Antverpách, Belgie), který rozhodoval v projednávané věci, jednak položil předběžné otázky Soudnímu dvoru (jeho odpověď viz usnesení ze dne 4. října 2012, Pelckmans Turnhout, C-559/11, EU:C:2012:615) a jednak položil Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) otázku týkající se ústavnosti. Posledně uvedený se obrátil se svou otázkou na Soudní dvůr. Vzhledem k tomu, že sporná právní úprava stanovuje výjimky a nevztahuje se na všechny obchodníky, se předkládající soud zabýval slučitelností této právní úpravy se zásadami rovnosti před zákonem a zákazu diskriminace, jež jsou zakotveny zejména v člancích 20 a 21 Listiny. Soudního dvora se tudíž tázal na výklad těchto článků, ve spojení s článkem 15 („Právo svobodné volby povolání a právo pracovat“) a článkem 16 („Svoboda podnikání“), jakož i se články 34 až 36 SFEU (jež se týkají volného pohybu zboží) a články 56 a 57 (jež se týkají volného pohybu služeb).

Soudní dvůr konstatoval, že v projednávané věci nebyla dána jeho pravomoc k výkladu uvedených ustanovení Listiny. Soudní dvůr k tomuto konstatování dospěl poté, co připomněl, že v souladu s čl. 94 písm. c) jeho jednacího řádu musí žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahovat uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení unijního práva, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a dotčenými vnitrostátními právními předpisy. Toto uvedení důvodů, stejně jako vylíčení relevantních skutkových okolností požadované článkem 94 písm. a) uvedeného jednacího řádu musí totiž Soudnímu dvoru umožnit, aby kromě přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ověřil svou pravomoc k zodpovězení položené otázky. Soudní dvůr nicméně v projednávané věci konstatoval, že předkládací rozhodnutí neobsahuje žádnou konkrétní skutečnost, která by umožnila mít za to, že dotčená právní situace spadá do působnosti unijního práva, což je nezbytná podmínka k tomu, aby členský stát mohl požádat o výklad Listiny. Podle Soudního dvora totiž předkládací rozhodnutí nijak neprokazovalo, že spor vykazuje spojitost s některou ze situací, které jsou upraveny ustanoveními Smlouvy, na která odkazoval předkládající soud (body 16, 20, 22, 23, 26, 27 a výrok).

Usnesení ze dne 15. května 2019, Corte dei Conti a další ([C-789/18](#) a [C-790/18](#), [nezveřejněné](#), [EU:C:2019:417](#))

Spory v původních řízeních se týkaly dvou soudců Corte dei Conti (účetní dvůr, Itálie), kteří kromě svého soudcovského platu pobírali odměny z dřívější činnosti vykonávané pro státní subjekty. Jejich soudcovský plat byl snížen v rozsahu, v němž po připočtení k těmto odměnám, překračoval horní strop stanovený dotčenou vnitrostátní právní úpravou.

Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu, Itálie), jemuž byly tyto spory předloženy, se tázal na slučitelnost této právní úpravy s několika ustanoveními Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU, s článkem 15 („Právo svobodné volby povolání a právo pracovat“), článkem 20 („Rovnost před zákonem“), článkem 21 („Zákaz diskriminace“) a článkem 31 („Slušné a spravedlivé pracovní podmínky“) Listiny, jakož i s články 3, 5 až 7, 10 a 15 evropského pilíře sociálních práv. Předkládající soud uvedl, že nelze vyloučit, že by se tato vnitrostátní právní úprava mohla vztahovat na státní příslušníky jiných členských států v případě zaměstnání, při nichž nedochází k výkonu veřejné správy.

Po připomenutí požadavků na obsah žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce uvedených zejména v článku 94 svého jednacího řádu Soudní dvůr nejprve uvedl, že se všechny skutečnosti sporu v původním řízení podle všeho nacházejí uvnitř jednoho členského státu. Soudní dvůr dále uvedl, že článek 45 SFEU nemůže přiznávat práva žalobcům v původních řízeních, jelikož se toto ustanovení nepoužije na zaměstnání ve veřejné správě nebo na činnosti, které nevykazují žádnou souvislost s jakoukoli ze situací upravených unijním právem a jejichž veškeré prvky se nacházejí pouze uvnitř jediného členského státu. Poté, co Soudní dvůr konstatoval, že předkládající soud neuvedl, v čem spory navzdory jejich čistě interní povaze vykazují spojitost s ustanoveními Smlouvy o FEU upravujícími volný pohyb pracovníků, která by svědčila o nezbytnosti požadovaného výkladu na základě předběžné otázky pro vyřešení těchto sporů, poukázal rovněž na skutečnost, že tento předkládající soud neuvedl ani důvody, které jej vedly k předložení otázek týkajících se výkladu ustanovení Smlouvy o EU, Smlouvy o FEU a evropského pilíře sociálních práv, ani souvislost mezi těmito ustanoveními a vnitrostátní právní úpravou použitelnou ve sporech, které mu byly předloženy.

Pokud jde konečně o ustanovení Listiny, jichž se týkají předkládající otázky, Soudní dvůr připomněl svou ustálenou judikaturu, podle níž platí, že pokud právní situace nespadá do působnosti unijního práva, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit. Vzhledem k tomu, že článek 45 SFEU, ani ostatní ustanovení uvedená v předběžných otázkách nebyla použitelná, Soudní dvůr z toho vyvodil, že se nejeví, že se tyto spory týkají vnitrostátní právní úpravy, kterou je uplatňováno unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce prohlásil za nepřijatelné (body 17 až 22, 24, 26 až 30 a výrok).

Usnesení ze dne 30. dubna 2020, Marvik Patrogor a Rodes – 08 ([C-818/19](#) a [C-878/19](#), [nezveřejněné](#), EU:C:2020:314)

V rámci dvou sporů ve věcech v původních řízeních podaly dvě bulharské společnosti vyrábějící energii z obnovitelných zdrojů žalobu proti bulharskému státu, jíž se domáhaly vrácení daně z výroby energie z obnovitelných zdrojů. Zákon, který uvedenou daň upravoval, byl totiž bulharským ústavním soudem prohlášen za neústavní. Na podporu svých žalob se dovolávaly toho, že tato daň byla přijata v rozporu s unijním právem, a zejména směrnici 2009/28³⁰, článkem 16 („Svoboda podnikání“) a článkem 17 („Právo na vlastnictví“) Listiny.

---

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES (Úř. věst. 2009, L 140, s. 16).

Předkládající soudy, jimiž byly ve věci Marvik Pastrogor (C-818/19) Varhoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko) a ve věci Rodes – 08 (C-878/19) Sofijski Rajonen sad (okresní soud v Sofii, Bulharsko), uvedly, že bulharský ústavní soud ověřoval pouze ústavnost uvedené daně a nikoli její slučitelnost s unijním právem a obrátily se tedy na Soudní dvůr s otázkou, zda musí být unijní právo vykládáno tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, která zavádí daň z výroby energie z obnovitelných zdrojů.

Soudní dvůr se nejprve vyjádřil k výkladu směrnice 2009/28 a uvedl, že její ustanovení nezakazují členským státům zavést daň z výroby energie z obnovitelných zdrojů. Dále uvedl, že se tato směrnice, která nepředstavuje opatření ke sblížení daňových předpisů členských států, nepoužije na vnitrostátní právní úpravu zavádějící tuto daň.

Co se týče výkladu Listiny, Soudní dvůr připomněl, že její ustanovení jsou určena členským státům, výhradně pokud uplatňují unijní právo. Podle ustálené judikatury Soudního dvora se totiž základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace. Pokud tedy právní situace do působnosti unijního práva nespadá, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit. V důsledku toho Soudní dvůr uvedl, že použitelnost článků 16 a 17 Listiny na spory v původních řízeních lze konstatovat pouze tehdy, pokud jsou uplatňovaná jiná ustanovení unijního práva uvedená předkládajícím soudem než ustanovení Listiny. V projednávané věci byly dotčené situace čistě interní povahy, jelikož nevykazovaly žádný přeshraniční prvek. Zadruhé bylo konstatováno, že se na dotčenou právní úpravu nepoužije směrnice 2009/28. Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že v předkládacím rozhodnutí nebyl uveden žádný jiný nástroj unijního práva, než je tato směrnice, který by tato právní úprava prováděla, nebylo možné mít za to, že Bulharská republika uplatnila unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Z tohoto důvodu Soudní dvůr prohlásil, že nemá zjevně pravomoc k zodpovězení předběžných otázek v rozsahu, v němž se týkaly článků 16 a 17 Listiny (body 45, 50 až 53, 55 až 58, 60 a výrok 2).